

**Projekt współfinansowany
ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej**

**CZYTAM I PISZĘ (POZIOM 1)
PAŹDZIERNIK nr 3**

TEMAT ZAJĘĆ: JESIENNA POGODA

REALIZOWANE TREŚCI:	WPROWADZENIE SYLAB:
<ul style="list-style-type: none">- utrwalanie sylab i poznanie nowych;- pory roku;- jesienna pogoda;- skojarzenia do pór roku;- ubranie (części garderoby);- budowanie zdań;- czytanie sylab, wyrazów i prostych zdań;- pisanie;- zadania tekstowe;- ćwiczenia programowania systemu języka.	<p>KA KO KU KÓ KE KI KY AKA OKO UKU EKI IKI YKY</p> <p>GA GO GU GÓ GE GI GY AGA OGO UGU EGE IGI YGY</p> <p>AK OK UK ÓK EK IK YK</p>

Należy przygotować:

- kartoniki z sylabami,
- krople deszczu z sylabami KA... GA... i parasolka,
- chmurki z sylabami z paradygmatu AKA... AGA... i słoneczka z tymi samymi paradygmatami do działania "Słońce z chmurkami",
- symbole pogody,
- piłkę,
- symboliczne rysunki postaci chłopca i dziewczynki do działania "Ubieranie postaci",
- pomoce lub rysunki do działania "Co nie pasuje",
- melodię „Owczareczek”¹,
- banerki z czasownikami JEST, NIE MA, WIDZĘ.

Ćwiczenie opozycji M/D/B (mianownik/dopełniacz/biernik) - "BANERKI z czasownikami"

Ćwiczenie powtarzalne, czas na to ćwiczenie wybiera nauczyciel. Ćwiczenie może być stosowane do każdego nowego zestawu słów lub do powtarzania słownictwa. Dzięki czasownikom wypisanym na małych transparentach dzieci będą miały przymus użycia określonej formy rzeczownika. Te czasowniki to: JEST (do mianownika), NIE MA (do dopełniacza) i WIDZĘ...(do biernika). Dzieci dostają "banerki", czytają czasownik i dodają rzeczownik. Mogą one odnosić się do rzeczywistych rzeczy w klasie (WIDZĘ OKNO), do obrazków w podręczniku (JEST SŁOŃCE, NIE MA SŁOŃCA, WIDZĘ WIDZĘ), do przedmiotów przyniesionych przez nauczyciela na zajęcia.

PIOSENKA POWITALNA „WITAJ KASIU” - UTRWALANIE SYLAB

Siedzimy w kręgu. Na melodię piosenki „Panie Janie” śpiewamy piosenkę powitalną, wykonując odpowiednie gesty i po kolei witamy wszystkie dzieci (wymieniamy imiona

¹ Bzowska L. Bzowski M. Bisto I. Sowińska A., *Inspirowane folklorem. Zabawy muzyczno-ruchowe oparte na polskiej muzyce ludowej*, Wyd. KLANZA, Lublin 2012.

kolejnych dzieci).

Witaj Kasiu, witaj Kasiu.

Jak się masz, jak się masz?

Wszyscy się lubimy, wszyscy się lubimy.

Bądź wśród nas, bądź wśród nas.

Klepiemy swoje uda.

Klaszczemy w swoje ręce.

Klaszczemy w dłonie sąsiadów.

Wykonujemy zamaszysty gest.

Zabawę wykorzystujemy do czytania sylab poznanych na poprzednich zajęciach. Rozkładamy kartki z sylabami lub wieszamy je w widocznym miejscu. Dziecko, które wypowiedziało ostatnią sylabę wierszyka, pokazuje wybrane sylaby, a klasa je odczytuje.

SPRAWDZENIE ZADANIA DOMOWEGO

Czytanie sylab, wyrazów i zdań.

WPROWADZENIE DO TEMATU DNIA

Należy przygotować części garderoby charakterystyczne dla jesieni. Nauczyciel kładzie na środku kalosze, parasol, kurtkę przeciwdeszczową i pyta, co te rzeczy mają ze sobą wspólnego. Po swobodnych wypowiedziach dzieci nauczyciel podsumowuje i wprowadza do tematu zajęć – jesienna pogoda, pory roku, charakterystyczne elementy ubioru na każdą porę roku.

SYMULTANICZNO – SEKWENCYJNA NAUKA CZYTANIA®

*Uwaga:

Prezentowanie nowego paradygmatu może odbywać się w dowolny sposób w zależności od możliwości i kreatywności nauczyciela, np. na tablicy multimedialnej, na kartonikach, na dymkach, na rekwizytach.

Ważne jest, aby paradygmat był widoczny dla uczniów cały czas.

Nauka zawsze odbywa się według etapów: POWTARZANIE, ROZUMIENIE, NAZYWANIE.

WPROWADZENIE SYLAB OTWARTYCH

- Nauczyciel prezentuje paradygmat sylab otwartych: KA KO KU KÓ KE KI KY
- Dzieci powtarzają sylaby.
- Dzieci wskazują wybrane sylaby.
- Dzieci czytają wskazane sylaby.
- Nauczyciel prezentuje paradygmat sylab otwartych: GA GO GU GÓ GE GI GY
- Dzieci powtarzają sylaby.
- Dzieci wskazują wybrane sylaby.
- Dzieci czytają wskazane sylaby.

ŚPIEWANIE SYLAB

Śpiewanie sylab KA...GA... na melodię „Panie Janie” lub do refrenu piosenki „Papuga”².

UTRWALANIE SYLAB – PARASOLKA

Każde dziecko otrzymuje kartkę w kształcie kropli deszczu, na której napisana jest jedna sylaba z paradygmatów KA... GA... Nauczyciel trzyma rozłożoną parasolkę, do której wcześniej przywiązał sznurki z kroplami deszczu z napisanymi sylabami (po jednej sylabie na każdej kropli). Zadaniem dzieci jest odnaleźć kroplę z taką samą sylabą i za pomocą taśmy dwustronnej lub spinacza przyczepić do właściwego sznurka.

W drugiej turze nauczyciel kręci parasolką, a chętne dziecko chwyta jedną kroplę i czyta z niej sylabę.

WPROWADZENIE PARADYGMATÓW SYLAB OBUDOWANYCH

(samogłoska + sylaba otwarta): AKA OKO UKU EKE IKI YKY

² Małuchy rosną nie tylko wiosną, Wydawnictwo KLANZA, Lublin 2012

- Nauczyciel dopisuje samogłoskę przed sylabą otwartą, np. A przed KA.
- Nauczyciel czyta AKA, dzieci powtarzają.
- Dzieci wskazują wybrane sylaby.
- Dzieci czytają wybrane sylaby.

WPROWADZENIE PARADYGMATÓW SYLAB OBUDOWANYCH

(samogłoska + sylaba otwarta): AGA OGO UGU EGE IGI YGY

- Nauczyciel dopisuje samogłoskę przed sylabą otwartą, np. A przed GA.
- Nauczyciel czyta AGA, dzieci powtarzają.
- Dzieci wskazują wybrane sylaby.
- Dzieci czytają wybrane sylaby.

*Dodatkowo: Nauczyciel pokazuje sylaby obudowane na tablicy multimedialnej lub w książeczce „Kocham Czytać” zeszyt 7, str. 13-14.

UTRWALANIE SYLAB – SŁOŃCE ZA CHMURAMI

Dzieci otrzymują chmurki z sylabami z paradygmatów AKA... AGA... na podłodze leżą słoneczka z sylabami z paradygmatów AKA... AGA... Zadaniem dzieci jest znaleźć takie same sylaby, przeczytać sylaby i, w nawiązaniu do jesiennej pogody - zasłonić słońce chmurą.

WPROWADZENIE SYLAB ZAMKNIĘTYCH

*Uwaga: Przed każdym wprowadzaniem sylab zamkniętych uczniowie powinni wykonać jedno ćwiczenie na odwracanie obrazów.

- Nauczyciel pokazuje jedno ćwiczenie na odwracanie obrazów, np. pokazuje uczniom dłoń, której kciuk skierowany jest w prawą stronę, następnie odwraca dłoń i zwraca uwagę dzieci, że kciuk znajduje się teraz z drugiej strony.

- Nauczyciel prezentuje zestawienie sylab otwartych (zakończonych samogłoskami, np. KA) z sylabami zamkniętymi (zakończonymi spółgłoskami, np. AK).

- Nauczyciel pisze sylaby zamknięte pod sylabami otwartymi:

KA KO KU KÓ KE KI KY

AK OK UK EK IK YK

- Dzieci powtarzają sylaby czytane przez nauczyciela.

- Dzieci wskazują wybrane sylaby.

- Dzieci czytają wybrane sylaby.

*Uwaga: Nie prezentujemy dzieciom sylab zamkniętych AG...

*Dodatkowo: Nauczyciel pokazuje sylaby zamknięte na tablicy multimedialnej lub w książeczce „Kocham Czytać” zeszyt 8, str. 15.

UTRWALANIE SYLAB – PIŁKA

Na piłce naklejone są sylaby (otwarte, zamknięte i obudowane z paradygmatów KA... GA...). Dzieci rzucają do siebie piłkę. Zadaniem dziecka, które złapie piłkę, jest przeczytanie sylab, których akurat dotyka dłońmi .

PORY ROKU – PRZYPOMNIENIE I UTRWALENIE

Stoimy w ciasnym kręgu. Nauczyciel trzyma w rękach lekką piłkę. Wybiera osobę, do której ją rzuca - sygnalizuje to przez kontakt wzrokowy (ważny kontakt wzrokowy, należy to wyćwiczyć). Wypowiada nazwę pory roku, np. WIOSNA i rzuca piłkę do kolejnej osoby, ta wypowiada następną porę roku (czyli LATO) i rzuca dalej. Jeżeli piłka upadnie, wszystkie dzieci kucają, a rzucający i łapiący obiegają koło i wracają na swoje miejscach. Zabawę kontynuuje osoba, która miała złapać piłkę. Za każdym razem rozpoczynamy od ustalonej pory roku, np. wiosny.

PORY ROKU – INFORMACJE

Nauczyciel trzyma w rękach kolorowe kartki charakterystyczne dla pór roku, np.: zielona – wiosna, żółta – lato, brązowa – jesień, biała – zima. Dzieci dopasowują dany

kolor do pory roku, uzasadniając swój wybór. Nauczyciel zapisuje nazwy pór roku na kartkach i wiesza je w różnych miejscach klasy. Po tych przygotowaniach przechodzimy do głównego działania. Dzieci stoją w kręgu, rytmizują tekst wierszyka do melodii „Owczareczka”³ i jednocześnie wykonują uzgodnione ruchy.

I część – rytmizujemy i wyklepujemy.

Hej, kolego mój!

Koleżanko ma!

Jaką masz tu porę roku,

Szybko powiedz nam.

Po każdym wersie wierszyka wykonujemy następujące ruchy:

- Uderzanie dłońmi w swoje uda.
- Uderzanie dłońmi w górną część klatki piersiowej w okolicy obojczyka.
- Kłaśnięcie w swoje ręce na „raz”. – Przy trzecim wersie kłaśnięcie dwa razy w swoje ręce.

II część – rytmiczne podskoki w dowolnym kierunku.

Na koniec drugiej części nauczyciel robi pauzę, a dzieci grupują się przy dowolnych kartkach przyporządkowanych porom roku – tworzą 4 grupy. Każda z nich stara się wymienić minimum pięć informacji o danej porze roku. Nauczyciel zachęca dzieci do zapamiętywania informacji podawanych przez poszczególne grupy,

ponieważ w następnych rundach wzrasta ilość informacji: trzeba podać sześć, potem siedem itd.. Po wykonaniu zadania wracamy do koła i rozpoczynamy od nowa - pod warunkiem, że nie można stanąć dwa razy przy tym samym kolorze – za każdym

³ Bzowska L. Bzowski M. Bisto I. Sowińska A., *Inspirowane folklorem. Zabawy muzyczno-ruchowe oparte na polskiej muzyce ludowej*, Wyd. KLANZA, Lublin 2012.

razem tworzymy nowe grupy.

Działanie można robić bez muzyki: w pierwszej części rytmicznie wypowiadać tekst, a w drugiej nauczyciel może wystukiwać rytm na dowolnym instrumencie perkusyjnym. Na koniec sprawdzamy zapamiętane skojarzenia do każdej pory roku. Dzieci wymieniają, a nauczyciel liczy, np. stawiając kreski na tablicy (jedna informacja to jedna kreska). Podsumowanie – przeliczenie informacji.

4 PORY ROKU – OKIENKA INFORMACYJNE

Dzieci dzielą kartkę formatu A4 na 4 części. Każda część to inna pora roku.

Wybierają kilka najważniejszych skojarzeń do danej pory roku i je rysują. W swoich rysunkach dzieci umieszczają także poznane dotąd sylaby. Po zakończeniu pracy następuje prezentacja wszystkich rysunków- dzieci stoją w kręgu, kładą rysunki na podłodze, następnie przemieszczają się zgodnie z ruchem wskazówek zegara, oglądają rysunki i czytają sylaby.

DZIAŁANIA MATEMATYCZNE

ZADANIA TEKSTOWE

Układanie zadań tekstowych na podstawie poprzedniego działania.

CZYTANIE SYLAB

Nauczyciel na kolorowych kartkach z poprzednich działań (które leżą na podłodze) kładzie po kilka sylab. Dzieci stoją w kręgu. Ponownie wykorzystujemy do działań „Owczareczkę”. Tym razem zmieniamy słowa, dostosowując je do działania z sylabami. W pierwszej części dzieci rytmizują tekst, odpowiednio uderzają dłońmi i klaszczą. W drugiej części – “cwałują” lub podskakują. Na koniec kucają przy kartkach z sylabami, tworząc cztery grupy, rozkładają kartki i czytają. Podobnie jak w poprzednim działaniu, za każdym razem stoją przy innym kolorze – czytają inne sylaby.

Hej, kolego mój!

Koleżanko ma!

Pokaż znane ci sylaby

i przeczytaj nam!

ZABAWA NA HASŁO – PORY ROKU

Ustalamy z dziećmi hasła i odpowiadające im czynności, np.: lato - leżymy i opalamy się, zima - jeździmy na nartach, jesień - zbieramy kasztany, wiosna - obserwujemy przylatujące do nas ptaki. Na określone hasło dzieci pokazują ustalone czynności.

JESIENNA POGODA

Rozmowa o jesiennej pogodzie, nazywanie zjawisk atmosferycznych: często padający deszcz, silny wiatr, duży chłód, wiele chmur, rzadko widziane słońce, wczesne zapadanie ciemności, krótkie dni itp.

Po swobodniej rozmowie wybieramy elementy zjawisk atmosferycznych do prognozy pogody i symbolicznie je rysujemy – deszcz, słońce, częściowe zachmurzenie, zachmurzenie, wiatr, temperatura (można wprowadzić pojęcia).

PROGNOZA POGODY

Nauczyciel rysuje na tablicy dużą symboliczną mapę Polski. Zaznacza kilka największych miast Polski, Morze Bałtyckie, Tatry. Przyczepia na mapie narysowane symbole. Proponuje zabawę w prezenterów pogody i zaprasza chętne dzieci do omówienia pogody. Dzieci mogą mówić tylko po jednym zdaniu. Po omówieniu mapy zmieniamy symbole pogody i powtarzamy działanie.

PRACA Z PODRĘCZNIKIEM (str. 36).

Oglądanie i omawianie ilustracji. Słuchanie tekstu czytanego przez nauczyciela i samodzielne czytanie zdań na dole strony.

PRACA Z PODRĘCZNIKIEM (str. 37)

Czytanie paradygmatów KA...GA.... i wykonanie ćwiczenia.

ODGŁOSY JESIENI

Siadamy w kręgu. Dzielimy dzieci na 3-7 grup. Wspólnie zastanawiamy się, jakie odgłosy możemy usłyszeć jesienią i ustalamy, jak je wyrazić, np. deszcz - miarowo wymawiamy „kap, kap, kap” lub uderzamy palcami o podłogę, wiatr – wymawiamy „szszsz...” lub szeleścimy gazetami, pocieramy dłońmi o kartki itd.

Następnie każda z grup wybiera sobie jeden z odgłosów i ćwiczy jego przedstawianie. Po chwili nauczyciel zaprasza zespoły do wspólnego koncertu pt. „Odgłosy jesieni”. Umawia się z dziećmi, że będzie dyrygentem, który pokazuje, kiedy i jaka grupa włącza się do koncertu. Poszczególne zespoły muszą być skoncentrowane i uważnie śledzić gesty nauczyciela. (Należy zacząć od prezentacji grup po kolei, potem można włączać 2-3 grupy jednocześnie.) Po wspólnym koncercie nagradzamy się brawami. Dla uatrakcyjnienia można wprowadzić instrumenty perkusyjne, puszki z piaskiem, darcie gazet itp.

UBIERANIE POSTACI

Dzieci stoją w kręgu i dzielą się na grupy, odliczając kolejno przez wymienianie nazw pór roku – wiosna, lato, jesień, zima. W ten sposób mamy podzieloną klasę na 4 grupy i przyporządkowaną porę roku do każdej z nich. Każda grupa dostaje dwie kartki z narysowanymi symbolicznie postaciami chłopca i dziewczynki. Zadanie grup polega na „ubrani” swoich postaci odpowiednio do przyporządkowanej pory roku. Następnie grupy pokazują swoje prace i opowiadają o nich: jakie imiona nadali swoim postaciom, jak one wyglądają, jak są ubrane.

SZAFA NA CZTERY PORY ROKU

Dzieci w 4 grupach wymieniają nazwy ubrań charakterystycznych dla danej pory roku.

CO NIE PASUJE?

Nauczyciel wymienia 4 nazwy garderoby z założeniem, że jedna z nich nie pasuje do pozostałych. Dzieci wskazują, co nie pasuje i uzasadniają swój wybór, np. wełniana czapka, rękawiczki, klapki, kozaki. Nauczyciel może przeprowadzić kilka rund, a potem zachęcić dzieci do samodzielnych pomysłów.

PRACA Z PODRĘCZNIKIEM (str. 38)

Nazywanie części garderoby i wskazywanie rzeczy nieodpowiednich do danej pory roku. Wymienienie pór roku i dopisywanie brakującej nazwy.

DLACZEGO NIE PASUJE – ubieranie postaci. Dzieci pracują w grupach (takich jak w poprzednim działaniu) lub w parach. Zadanie polega na ubraniu wybranego dziecka z grupy w taki sposób, aby elementy były nieodpowiednio założone. Do zabawy wykorzystujemy przedmioty w sali i przyniesione części garderoby.

Przykład – czapka w kieszeni, rękawiczki na głowie, buty w ręce.

Karol ma buty w ręce. Powinien mieć buty na nodze.

Karol ma czapkę w kieszeni. Powinien mieć czapkę na głowie.

Ćwiczenie programowania systemu języka – (biernik oraz miejscownik).

CZAPKA - GŁOWA

Nauczyciel wymienia części garderoby, a dzieci jak najszybciej nazywają i pokazują części ciała do niej lub odwrotnie.

czapka – głowa

szalik – szyja

rękawiczki – ręce

buty – nogi

stopy – klapki, sandały, buty, kozaki, trampki, korki itd.

*Uwaga: podczas zajęć dzieci podejmują próby układania wyrazów z poznanych dotąd sylab, ich czytania oraz pisania.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Wymienianie pór roku i skojarzeń do nich, elementów pogody oraz nazywanie części garderoby.

PRZYGOTOWANIE DO PASOWANIA

Przygotowanie do uroczystości zgodnie z wypracowanym w szkole scenariuszem.

DODATKOWE ĆWICZENIA PISANIA

Zdania do zabaw dywanowych, wspólnego zapisywania na tablicy lub zapisywania w zeszytach:

AGA LUBI MAKI.

MAMA KUPI KILO FASOLI DO ZUPY.

TATA MA KOGUTY I KOZY.

SABINA MA GAZETY.

EWA MA MLEKO DO KAWY.

IGA MALUJE GAZELE.

KALINA MA LODY KAKAOWE.

MIKA LUBI LODY KULKOWE W WAFELKU.

PROPOZYCJA PRACY DOMOWEJ:

- Przeczytaj zdania z podręcznika str. 36.
- Przeczytaj sylaby z podręcznika str. 37 i 39.
- Przeczytaj i napisz wyrazy w podręczniku str. 39.

Dodatkowo, do ćwiczeń utrwalających sylaby można również wykorzystać:

“Kocham Czytać” zeszyt 3, J.Cieszyńska, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków
Fabisiak - Majcher A., Ławczys E., “MOJE SYLABKI cz. 1”, Wydawnictwo WIR, wyd.2
Kraków 2020, str. 17 - 24, (sylaby otwarte, ćwiczenia - paradygmaty ze spółgłoskami K i G)

Fabisiak - Majcher A., Ławczys E., “MOJE SYLABKI cz. 3”, Wydawnictwo WIR, wyd.2,
Kraków 2020, str. 2 - 6, (sylaby zamknięte, ćwiczenia ze spółgłoskami K i G)

Fabisiak - Majcher A., Ławczys E., “MOJE SYLABKI W PRZEDSZKOLU”,
Wydawnictwo WIR, Kraków 2017, tablice 1 i 2 (sylaby otwarte, ćwiczenia -
paradygmaty ze spółgłoskami K i G)

Fabisiak - Majcher A., Ławczys E., “MOJE PIERWSZE ZDANIA”, Wydawnictwo WIR,
Kraków 2017, tablice 14-26 (sylaby otwarte, ćwiczenia - paradygmaty ze spółgłoskami
K i G)

Bibliografia:

Bzowska L., Godlewska A., Ławczys E., Zawadka-Uveges A., *Czytam i piszę. Klasa 1*, WYDAWNICTWO SEN,

Bzowska L., Kownacka R., *Uczymy się bawiąc klasa I, II, III. Propozycje bloków tematycznych, zabaw i metod aktywizujących w klasach I-III*, Wydawnictwo KLANZA, Lublin 2000.

Bzowska L., Kownacka R., *Uczymy się, bawiąc z Naszym Elementarzem część 1,2,3,4. Propozycje zabaw i metod aktywizujących*, Wydawnictwo KLANZA, Lublin 2015.

Niniejszy scenariusz jest fragmentem autorskiego program NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO DZIECI POLONIJNYCH SEN. Jest własnością Stowarzyszenia Edukacyjnego Nauczycieli (Polish Teachers Association) w Dublinie i jako taki objęty jest prawami autorskimi. Kopiowanie, powielanie oraz rozpowszechnianie jego treści, w całości lub we fragmentach, jest możliwe wyłącznie za pisemną zgodą Zarządu Stowarzyszenia.